

ליקוטים נפלאים פרשת ואתחנן

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא" (ג, כג)

"בעת ההיא" - סתם הכתוב ולא פירש באיזה זמן התפלל. למדנו שאדם צריך תמיד להיות מוכן ומזומן להתפלל לה', ואל יאמר שעכשיו אין לו פנאי או סבלנות להתפלל, אלא בכל עת ובכל מקום יעמוד ויתפלל.
(ר' נפתלי מרופשיץ)

"לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצווה אתכם ולא תגרעו ממנו" (ד, ב)

מבארים חז"ל: תרי"ג המצוות יוצרות ביחד שלמות בנפשו וגופו של האדם. רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח איברים שיש באדם. לעומתם שס"ה מצוות לא תעשה כנגד שס"ה גידים שבאדם. כאשר משלים האדם את כל המצוות נשלם גופו ונשלמת נפשו. כל סטייה קטנה יכולה לאבד את האיזון והאדם לא יהיה שלם. משל למה הדבר דומה: לאדם שיש לו שעון ענק ובא חברו הטוב ורואה אותו מפרק את השעון לחלקים, ויותר מ-500 חלקים מונחים לפניו. הוא מבקש ממנו בורג אחד והחבר מסרב. "מדוע?" מתפלל החבר, "וכי אינך אוהב אותי, איזה מין חבר אתה?" והנה משיב בעל השעון: "תבין, כל החלקים שאתה רואה מרכיבים שעון אחד גדול. אם אתן לך, ולו רק את החלק הקטן ביותר, כל השעון לא יהיה שווה".

כך הוא הנמשל: אם אדם לוקח/גורע מצווה אחת או מוסיף מצווה אחת, השעון=נפשו וגופו לא יתפקדו, ולא יגיעו לשלמות הנדרשת.
רק בקיום המצוות בצורה מדויקת ניתן להגיע לשלמות.

"כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו... בכל קראנו אליו" (ד, ז)

הנה מדרך העולם בהגיע עת דודים - כשאדם עומד בנישואי בנו הראשון ואין הפרוטה מצויה בכיסו הרי הוא פונה לקרובו 'בעל מאה' והלה עוזרו וסומך את ידיו, בהגיעו לנישואי השני הרי הוא מתבייש לחזור ולבקש מאותו קרוב, על כן הוא הולך לקרוב אחר, בשלישי הוא כבר מחפש מכר שלישי, וכן על זה הדרך, לזה אמרה תורה 'כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו... בכל קראנו אליו', ונקט 'קרובים' לשון רבים, כי כביכול אינו רק 'קרוב' אחד שאפשר לבקש מאתו פעם אחת ותו לא, אלא יש בינו לשוב ולבקשו שוב ושוב בכל קראנו אליו יעננו ביום קראנו, וכל המרבה הרי זה משובח.
(באר הפרשה)

**"כי מי גוי גדול אשר
לו אלוקים קרובים
אליו... בכל קראנו
אליו" (ד, ז)**

מנהגו של עולם, כאשר נבקש נדבה מעשיר המשופע בנכסים ומזמן לרוב, אף אם גדלה עניותו של המבקש עד מאד יתן לו העשיר סך מאה \$ ואחר תחנוני העני יוסיף לו עוד מאה, ולכל היותר עד כאלף דולרים.

הבה נתבונן, הרי עשיר זה שומר תורה ומצוות הוא, והינו מכיר בערכה של צדקה, מדוע לא יפתח את ידו להעניק לעני כפי יכולתו, באלפי אלפים דינרי זהב וכסף. אלא, כי עשיר זה מחשב בלבו לא עלי המלאכה לגמור, הרי יש עוד עשירים בעולמו של הקב"ה - יתנו גם הם, ומהם וממני יחדיו תצמח ישועתו... אך ברור, שאם ימצא עשיר הלז את העני כשהוא ביער והשוודים דורשים עבורו כופר נפש, והינו נמצא בסכנת נפשות ממש, וודאי שתיכף ומיד יוציא העשיר את כל הסכום וישלם עבורו - אם הוא מהיראים את דבר ה', ומדוע, כי עתה יודע העשיר שאין הדבר תלוי אלא בו, ועיני העני נשואות אליו בלבד. כך הוא המידה כביכול גם בהנהגת הבורא ית"ש, שאם יצפה האדם בכל ליבו ונפשו רק לישועת השם כי תבוא הרי מובטח הוא שיעזרוהו מן השמים. (באר הפרשה)

"כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו... בכל קראנו אליו" (ד, ז)

מנהגו של עולם, כאשר נבקש נדבה מעשיר המשופע בנכסים ומזמן לרוב, אף אם גדלה עניותו של המבקש עד מאד יתן לו העשיר סך \$100 ואחר תחנוני העני יוסיף לו עוד 100, ולכל היותר עד כ-\$1000.

הבה נתבונן, הרי עשיר זה שומר תורה ומצוות הוא, והינו מכיר בערכה של צדקה, מדוע לא יפתח את ידו להעניק לעני כפי יכולתו, באלפי אלפים דינרי זהב וכסף. אלא, כי עשיר זה מחשב בלבו לא עלי המלאכה לגמור, הרי יש עוד עשירים בעולמו של הקב"ה - יתנו גם הם, ומהם וממני יחדיו תצמח ישועתו... אך ברור, שאם ימצא עשיר הלז את העני כשהוא ביער והשוודים דורשים עבורו כופר נפש, והינו נמצא בסכנת נפשות ממש, וודאי שתיכף ומיד יוציא העשיר את כל הסכום וישלם עבורו - אם הוא מהיראים את דבר ה', ומדוע, כי עתה יודע העשיר שאין הדבר תלוי אלא בו, ועיני העני נשואות אליו בלבד. וכך הוא המידה כביכול גם בהנהגת הבורא ית"ש, שאם יצפה האדם בכל ליבו ונפשו רק לישועת השם כי תבוא הרי מובטח הוא שיעזרוהו מן השמים בכל משאלות לבו. (באר הפרשה)

"וידעת היום והשבת אל לבבך, (ד, לט)

שואל רבינו האור החיים הקדוש, לאיזה יום מיוחד נתכוון הפסוק, שיש בכוחו להשיב לבו של אדם לאבינו שבשמים???

ומפרש האוה"ח הק' שבמילים 'וידעת היום' נכללים כמה אופני התבוננות, המועילים להתגבר ולהכניע את היצר הרע. להלן חלק מהם:

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת ואתחנן

'יום המיתה' - שיזכור מה היא בסופו.

'יום הדין הגדול והנורא' - שה' יתברך עתיד לשחוט את היצר הרע לעיני כל ישראל, ויכנע השטן לפניו.

'יום הדין' - שיתבונן בגודל הבושה והכלימה שתהיה לו ביום הדין, מה יעשה 'כי יקום אל וכי יפקוד מה ישיבנו, ומה תגדל חרפתו לפני קהל ועדה עליונים ותחתונים'.

השמש נקרא 'יום', והיא אדומה כי היא עוברת על פתחה של גיהנום, וצריך להתבונן בשמש, מדוע היא אדומה בבוקר, ולידע שיש עונש לעוברי רצוננו.

מידת הקדושה נקראת 'יום', ומידת הטומאה נקראת 'לילה', ויתבונן האדם במעלות הקדושה, ובזה האדם מעצמו ומרצונו, יטה את לבבו לדרך הנכון.

שצריך האדם לעשות בכל יום 'חשבון נפש' איך עבר עליו אותו היום, ועל ידי כן ירגיש האדם במעשיו הרעים שהוא מורגל בהם, ויתעורר להימנע מהם.

שיזכור 'יום מתן תורה', ושכל העולם נברא בעבור התורה.

שיזכור סגולת וקדושת השבת שנקראת 'היום' - כדכתיב 'כי שבת היום' שבאמצעות שמירתו את השבת, יכול לתקן כל מה שפגם, כי שקולה שבת כנגד כל התורה כולה.

"כבד את אביך ואת אמך כאשר צוך..." (ה, טו)

וברש"י כאשר צוך במרה.

לשם מה הדגישה התורה כאשר צוך במרה?

כתב הכתב סופר שיש ליישב כי ישנם אנשים החושבים שכל מצות כבוד אב ואם הוא כעין הכרת הטוב על שדאגו בשבילו בילדותו והשיאו אותו... לכן באה התורה לומר הרי במרה לא היה צריך להגיע להוריו, כי הרי ירד מן מן השמים לכל אחד, והבגדים גדלו עמם, והענן כבסם, ובכל זאת צותה התורה על כבוד אב ואם, כן יקיים גם אח"כ בכל זמן ובכל אופן מצוה זו כי ה' הוא המצווה.

"מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי"

ולשמור את כל מצוותי כל הימים" (ה, כה)

כתב הרמב"ן (ד"ה מי יתן) דלכאורה קשה היאך שייך לומר מי יתן גבי הקב"ה שהוא כל יכול, היתכן שהוא מבקש ואומר הלוואי שכך יהיה, הלא בידו כח וגבורה, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה את כל המעשים?

אלא מאחר שאמרו חז"ל 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים' (ברכות לג:), נמצא שכביכול דבר זה אינו ביד ה' אלא הוא מסור בידינו, לכך מתחנן כביכול אלינו ישראל עם קרובו שנמלא את לבבינו ליראה את שמו.

(באר הפרשה)

"שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמודי"

(ה, כז-כח)

שני הפסוקים קשורים זה בזה וכך אמר הקב"ה למשה לך אמור להם לישראל שני דברים, א. שובו לכם לאהליכם, ב. אמור להם ואתה עמוד עמודי, שאפילו שאתם פונים כל אחד לאהלו, אבל תזכרו גם אז כשאתם עסוקים בצרכיכם, שאתם עומדים לפני כמו שכתוב "שויתי ה' לנגדי תמיד", וזה "ואתה", כל אחד מכם יעמוד עמודי, כמו שכתוב "בכל דרכיך דעהו". (אהבת שלום)

"ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך" (ו, ה-ו)

מקשה רבינו האור החיים הקדוש, הרי אהבה, זהו דבר שבא בהרגשת הלב, ואי אפשר להכריח אדם שיאהב דבר מסויים, אם כן איך התורה אומרת ואהבת את ה', הרי אי אפשר לכפות את הלב לאהוב דבר שאינו חושק בו מצד עצמו???

ומתריך רבינו הקדוש, שנתן הכתוב דרך כיצד ניתן להגיע אל אהבת השם יתברך, 'והיו הדברים האלה על לבבך', שיתמיד לשים על לבבו, את דברים המעוררים את האדם, לאהבת ה', ומתוך כך יולד בלבו חשק ותאוה לאהבת ה'.

ולכן ציוותה התורה לאהוב את ה'.

וביאורם של דברים בשני אופנים:

א. שבאמת יש בטבע כל איש ישראל אהבה לה' בכל לבבו ונפשו, ורק שזה נטמן בעומק הלב, ועל ידי שמשים האדם על לבו תמיד ומשתוקק לבוא לאהבת בוראו, נגלה לו רוח הקדושה אשר בקרבו.

ב. שהנהגת השם יתברך עם בראויו היא באופן של מידה כנגד מידה, וכאשר אדם משתוקק ומתגעגע לבוא לאהבת ה', השם יתברך פורע ומשלם לו מידה במידה, וגם ה' הופך את לבבו לאהוב את החושק בו.

"כי אתם המעט מכל העמים" (ז, ז)

אמר הרה"ק הרבי רבי בונם זי"ע דלכן נקראים בני ישראל יהודים, כי הם כמו האות יו"ד, שהיא הקטנה מכל האותיות, ונשתנית משאר האותיות, כי בכל האותיות אפשר להמשיכם ולהגדילם כרצון הכותב הן באורך הן ברוחב, פרט לאות יו"ד שאי אפשר להאריכה, כי אם ימשיכוה למטה תיהפך לוא"ו, ואם לצדדין תיעשה דל"ת או רי"ש, וכמו כן עם בני ישראל - כי אתם המעט מכל העמים, שממעטים עצמם, וסבורים שאינם עושים מעצמם מאומה - לא באורך ולא ברוחב, ואינם כי אם נקודה קטנה המקבלים שפע מהבורא יתב"ש, לכן חשק ובהר ה' בהם, ומי שאינו מחזיק עצמו כן יצא מכלל 'יהודי' כביכול... כמו שבכתובה אינה נחשבת לאות יו"ד.

א לוס שבת